

НАР. И УНИВ. БИБЛИОТЕКА
»КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ«
СКОПЈЕ

БИБЛИОТЕКА С.А.
Държавния 3.страхов. завод

Година 3.

София, Декември 1929 г.

Книга 1 (21)

7819

ИЛЮСТРАЦИЯ ИЛИНДЕНЬ

Редакторъ: ПЕТЪРЪ МЪРМЕВЪ

РС III 8/1929/1930

Редакция и Администрация: София, улица Алабинъ, 30. — Телефонъ 19-32.

Б ъ ж а н ц и

(Споменъ)

28. августъ 1903 година. Рано, преди изгрѣвъ слънце, нашиятъ лагеръ при „Пиринската ливада“, западно отъ с. Пиринъ, бѣ събуденъ и оживенъ отъ неочакваната глѣчъ на новодошли селяни бѣжанци отъ с. Враня. Скоро голѣми огньове освѣтиха ливадата и околнитѣ канари. Войводи, четници и бѣжанци сме насѣдали въ разни пози около огньоветѣ, пушимъ, приемъ чай, кафе и приказваме.

Споредъ разказа на бѣжанцитѣ-вранчани, предниятъ день, по заповѣдъ на мѣстния революционенъ комитетъ, всѣка къща отъ селото е приготвила и пекла сухари за четитѣ. На мръкване, обаче, когато сухаритѣ били още въ нажеженитѣ печи, поставенитѣ извънъ селото часови дотърчали въ селото и съобщили, какво многобройна турска войска настѣпва къмъ селото. Това страшно известие, дошло въ такова време, изплашило твърде много всички. Въ селото настанала голѣма паника. Всички се щурѣли като замаяни и не знаели какво да правятъ. Да угасятъ печитѣ си и да укриятъ недопеченитѣ сухари било вече късно. Най-сетне, предъ близостта на въстанието въ Пиринската област, решили: всичко годно да носи оржие да напусне веднага селото и да дойде при насъ, при „Пиринската ливада“.

Решено и свършено.

52-ма селяни, начело съ свещеника и учителя, осланяйки се на това, че турската войска не постѣга на старци, жени и деца, оставятъ къщи и семейства, напуцатъ вкупомъ селото и се отзоваватъ при насъ — да чакатъ резултата отъ неочакваното посещение на опаснитѣ гости въ селото.

— Дали пъкъ нѣмаше въ селото нѣкоя черна душа, която занася на турцитѣ всичко що става у васъ? — запита войводата, Дѣдо Дончо.

— О, не! — отговори учителтъ-ръководителъ. Селото е чисто. Но откакъ е обявено въстанието оттаткъ Вардара, аскеръ често броди изъ нашитѣ български села, съ цель да държи населението въ страхъ, за да не въстава. Увѣренъ съмъ, че това е така и сега. И ако забѣгнахме при васъ, това е повече отъ предпазливостъ, колкото отъ страхъ.

— Е-е-хъ! Де това така да е! Но страхъ ма е, че селото е разтарашувано, запалено и унищожено — пропѣшка единъ вранчанинъ.

— Бжди, братко, спокоенъ! Турската войска нѣма да направи това, ако не е предизвикана и нападната отъ насъ. Заповѣдъ е дадена отъ всички

Дебърскитъ войвода Ташко съ двама отъ своитѣ другари.

турски гарнизони да не нападатъ мирното население и да не предизвикватъ населението къмъ бунтъ. За тая заповѣдъ зная положително — отговори Яне Сандански.

— Дай Боже, така да е! — отговориха бѣжанцитѣ и дълбоко въздъхнаха.

И тѣ станаха сега по-весели, по словоохотливи.

Както на всѣкъде, така и тукъ, селянитѣ проявиха голѣмъ интересъ къмъ насъ — доброволцитѣ, дошли отъ България.

И често ни питаха:

— Ами въ Пиринъ, въ Македония, има ли много доброволци като васъ?

— О, да, има ги на всѣкъде въ Македония и много повече отколкото ние сме тукъ сега. Нѣма македонецъ въ България, способенъ да носи оржие, да не е напусналъ работата си и да не е сега въ Македония съ пушка въ рѣка.

— Ами България ще ли воюва съ Турция, ще ли помогне на насъ?

— Не ще съмнение! — отговаряме ние. България ще помогне и ще воюва съ Турция. Пъкъ и де по-удобенъ моментъ отъ сегашния? Една въстана, пламнала Македония, една изплашена, деморализирана и ангажирана въ въстанието турска армия, едно общо въстание, единъ общъ подемъ на българитѣ, де по-удобенъ моментъ за България да изпълни тя своя свещенъ дългъ къмъ братаробъ, да свърши веднажъ за винаги съ трѣнливия македонски въпросъ, който толкова много спѣва нейното мирно и нормално развитие, нейния всестраненъ напредѣкъ!

— Да, само съ единъ друженъ ударъ върху „Болния човѣкъ“, ние отвѣтре и България отвѣнъ, и нашата победа и свобода на Македония сж осигурени — обади се селскиятъ свещеникъ.

— И въ тоя общъ ударъ — каза учителтъ, азъ виждамъ сгромолясането, смъртъта на „Болния човѣкъ“ — Турция, свѣтлото бждеще на България, на Македония, на българското племе. Всѣко колебание, всѣко закъснение отъ страна на България е еднакво гибелно за насъ поробенитѣ и за тѣхъ — освободенитѣ българи.

— Ехъ, да знаете колко сж изплашени турцитѣ отъ една война съ България — додадоха нѣколко селяни. — Войницитѣ сж готови да захвърлятъ пушкитѣ и да се предаватъ масово, а турското население си е прибрало парцалитѣ и е готово всѣки моментъ да бѣга въ Анадола, щомъ пукне първата пушка на границата.

— Е, ами вие готови ли сте да подкрепите дѣлото на братята ни отгатакъ Вардаръ, които отъ Илинденъ насамъ воюватъ съ турцитѣ съ голѣмъ успѣхъ и кжсатъ робскитѣ верига на Македония?

— О, какъ не, какъ не! — отговориха вкупомъ селянитѣ. — Всѣки българинъ тукъ клетва е далъ да помага и ще помага съ каквото може за извоюване свободата на Македония: едни съ оржие въ рѣка, други съ друго. Старци, жени, деца, всички ние помагаме и ще помагаме на великото освободително дѣло; всѣки споредъ силитѣ си. . .

Скоро следъ тия разговори, оставихме бѣжанцитѣ да си починатъ и поспятъ.

А ние, тритѣ отряда: на Йорданъ Стоянова, Петъръ Дървингова и Яне Сандански, взимайки подъ внимание чутото отъ вранчани, допълнихме си плана по близкото въстание отсамъ Вардаръ.

Г. Ив. Бѣлевъ

Протоиерей Иванъ Антоновъ

На 31. октомврий 1928 година, въ гр. Луковитѣ се е поминалъ на 46 годишна възраст Протоиерей Иванъ Антоновъ, родомъ отъ гр. Петричъ.

Още на младини, като учителъ въ Сѣрското педагогическо училище и пѣвецъ въ черквата, той

е вземалъ активно участие въ нашето освободително движение. Проявилъ организаторски способности, той става рѣководител на полскитѣ села въ Сѣрския революционенъ районъ. Години наредъ той работи срѣдъ населенето, готвейки го за борба съ вѣковния поробителъ. Поради залавянето на революционната архива при едно сражение на мѣстната чета съ турски аскеръ, той бива арестуванъ и осъденъ на 10 години строгъ тъмниченъ затворъ и изпратенъ на заточение въ островъ Родосъ. Следъ

една амнистия той бива освободенъ и се отзовава въ София, кждето следъ едногодишно престояване се рѣкополага въ дяконски чинъ, а следъ известно време отива въ Цариградъ, дето се рѣкополага за свещеникъ и бива изпратенъ въ родния си градъ.

Презъ 1908 г. той става председател на Петричката църковна община, а презъ 1910 год. биде изпратенъ за архиерейски намѣстникъ въ гр. Прилепъ, гдето го заварва балканската война.

Презъ междусъюзническата война, сърбитѣ, виждайки въ неговото лице единъ здравъ стълбъ на българщината въ Македония, го арестуватъ и следъ единъ месеченъ затворъ го изгонватъ презъ Солунъ за България. Гърцитѣ, използвайки удобния случай, веднага го залавятъ и го задържатъ. Следъ единъ месеченъ затворъ въ Солунъ, той бива освободенъ и веднага се отзовава презъ Бургазъ въ България.

Следъ голѣмата война, Протоиерей Иванъ Антоновъ се настанява като енорийски свещеникъ въ гр. Луковитѣ. Далечъ отъ Родината си, и тукъ той не остана безучастенъ къмъ мжкитѣ и страданията на своитѣ съотечественици, причинени отъ новитѣ поробители. Съ всички сили той е работилъ за преуспѣването на нашето освободително дѣло. Миръ на праха му!